Ankenævnet for Forsikring

Den 14. december 2016 ble i sag nr. 89516:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har forsikring ved tab af erhvervsevne i PFA Pension. Han klager ved sin advokat over selskabets afslag på at yde dækning for et anmeldt erhvervsevne-tab.

Selskabet har ydet dækning for tab af klagerens fagspecifikke erhvervsevne i perioden fra den 27/11 2015 til 1/6 2016. Selskabet er herefter overgået til en vurdering af hans generelle erhvervsevne og har anført, at denne ikke er nedsat i dækningsberettigende grad.

Forsikringen giver ret til udbetaling af invalideydelser, såfremt erhvervsevnen nedsættes med 2/3 eller mere i alle erhverv på grund af sygdom eller ulykke. Nedsættes erhvervs-evnen med mellem 1/2 og 2/3 er der ret til halve ydelser. Det er et krav, at der foreligger et indtægtstab på henholdsvis 2/3 eller 1/2.

Klageren, der er født i 1950'erne, har en håndværksuddannelse, men har i mange år arbejdet administrativt med drift af sin egen virksomhed. Han blev i sygemeldt i august 2015 og afhændede sin virksomhed på grund af dårlig ryg, dårlige knæ og problemer med skulderen. Der har ikke været iværksat arbejdsprøvninger, og han er pr. 1/6 2016 tilkendt førtidspension.

Klagerens advokat har i klage af 8/6 2016 til nævnet blandt andet anført:

> "Jeg retter henvendelse på vegne af min klient [klageren], boende …, som har modtaget afgørelse fra PFA Pension, hvoraf det fremgår, at han har fået afslag på udbetaling, da PFA Pension ikke mener, at min klients generelle arbejdsevne er nedsat i tilstrækkelig grad til at få udbetalt dækning.
>
> I afgørelsen fremgår det at:
>
> *'Vi har bedømt din arbejdsevne ud fra en samlet vurdering af dit helbred og din indtjeningsevne inden for alle erhverv og dit eget erhverv, som du er udannet til at udføre og inden for alle de erhverv, der svarer til eller ligner dem, du tidligere har været ansat i.'*
>
> Det fremgår ligeledes af afgørelsen at:
>
> *'..men vi mener derimod at du med administrativt arbejde bør kunne arbejde mere end 20 timer om ugen.'*
>
> Min klient er uforstående over, at PFA Pension kan komme til denne konklusion. Min klient har ikke arbejdet som … i omkring 30 år, han har alene lavet administrativt arbejde. Min klient har haft ansatte, som har udført den håndværksmæssige del, mens min klient har været direktør for …
>
> Det er derfor svært at forestille sig, at min klient kunne arbejde 20 timer eller mere med administrativt arbejde, når det netop er det, som han ikke kan mere. Det fremgår med al tydelighed i det materiale, som PFA Pension har haft til rådighed.
>
> Min klient har fået tilkendt førtidspension, og jeg har tilsendt materialet herfor, og det fremgår da også af afgørelsen, at man har taget højde herfor. Jeg har dog først fået denne oplysning den 17. maj 2016, og fremsendt dette materiale med det samme til PFA Pension. Det fremgår dog af PFA's afgørelse, at denne er dateret den 10. maj 2016!
>
> Det er min opfattelse, at der ikke på behørig vis er taget højde for tilkendelse af førtidspensionen i afgørelsen, hvor det naturligvis lægges til grund, at der ikke kan udføres arbejde i det omfang, som PFA Pension mener, at min klient 'bør' kunne udføre.
>
> Det fastholdes, at min klients arbejdsevne er nedsat med mere end halvdelen, og 2/3 for så vidt angår den generelle arbejdsevne, og sagen bedes revurderet."

I brev af 24/6 2016 til nævnet har klagerens advokat blandt andet tilføjet:

> "Ud over mit brev af 21. juni d.å. kan jeg henvise til PFA skrivelse til min klient den 18. februar 2016, hvoraf det fremgår, at der sker udbetaling for tab af erhvervsevne, hvis erhvervsevne inden for 'dit' fag ELLER 'din' erhvervsevne inden for alle fag. Såfremt nævnte mod forventning skulle komme frem til, at den generelle erhvervsevne ikke er nedsat i tilstrækkelig grad, så fremgår det ikke, at dette er en betingelse, idet det fremgår som en 'eller' situation."

Selskabet har i brev af 15/7 2016 til nævnet blandt andet oplyst:

"**Hvad handler tvisten om - parternes overordnede synspunkter?**
PFA Pension har udbetalt tab af erhvervsevne for faginvaliditet i de 6 måneder der er det maksimale i henhold til forsikringsbetingelserne.

Forsikrede ønsker udbetaling for generelt nedsat erhvervsevne.
…
Sagsfremstilling
Forsikrede har 23. september 2015 ansøgt PFA Pension om udbetaling ved nedsat erhvervsevne (bilag B). Forsikrede oplyser i anmeldelsen, at han har dårlig ryg, dårlige knæ og problemer med skulder. Han oplyser at han søgte læge første gang med knæ i 1999, med ryg i 2001 og med skulder i 2014. Han oplyser endvidere, at han har været sygemeldt siden 27. august 2015.

Forsikrede oplyser i anmeldelsen, at han ikke modtager sygedagpenge, kontanthjælp, ressourceforløbsydelse, revalideringsydelse eller førtidspension, men at han heller ikke har fået afslag på offentlige ydelser. Han er efterfølgende tilkendt førtidspension pr. 1. juni 2016, jf. nedenfor.

I lægeattest 1, dateret 17. oktober 2015 (bilag C) oplyses, at forsikrede har slidgigt i lænderygsøjlen og i begge knæ. Det oplyses, at hans erhverv er [håndværker], men at han de senere år primært har beskæftiget sig med administrative opgaver. I tillæg til lægeattesten oplyser lægen, at forsikrede først på året [dvs. 2015] faldt ned fra en stige og landede på ryggen med forværring af sine rygsmerter til følge. Det oplyses, at han i 2014 begyndte at få problemer med højre skulder efter et tungt løft. Ultralydsundersøgelse viste ikke tegn til alvorligere skade, men gav mistanke om let indklemningssyndrom.

PFA Pension har indhentet speciallægeerklæring fra speciallæge i ortopædkirurgi … (bilag D) og tillæg til speciallægeerklæring (bilag E).
…
Det oplyses i erklæringen, at forsikrede tager Panodil og Ibumetin. Der nævnes ikke anden medicin.

PFA Pension bemærker, at på hjemmesiden netdoktor.dk fremgår om anvendelsen af Panodil, at 'Panodil® anvendes ved svage smerter.' Tilsvarende fremgår om anvendelsen af Ibumetin, at 'Ibumetin® anvendes til behandling af svage smerter ...'

Det oplyses i erklæringen, at forsikrede er udlært [håndværker] i 1976, har haft eget … de sidste 20 år, men kun har haft administrativt arbejde de seneste 30 år.
…
Speciallægen oplyser i tillæg til erklæringen (bilag E), at 'Forsikredes ryglidelse er, som det gerne skulle have fremgået af erklæringen, i sig selv invaliderende i en sådan grad, at han har været nødt til at opgive arbejdet som [håndværker]. Han har arbejdet i …sbranchen i 43 år og vil som nu …-årig næppe være kandidat til omskoling. Ryglidelsen medfører derfor i praksis fuldstændigt tab af erhvervsevne.
…
PFA Pension bemærker, at speciallægen synes at have fået det indtryk, at forsikrede hidtil har arbejdet som [håndværker]. Speciallægen skriver således 'Forsikredes ryglidelse er, som det gerne skulle have fremgået af erklæringen, i sig selv invaliderende i en grad, at han har været nødt til at opgive arbejdet som [håndværker].' Speciallægen skriver videre

'Han har arbejdet i …sbranchen i 43 år og vil som nu …-årig næppe være kandidat til omskoling.' (bilag E).

PFA Pension bemærker, at forsikredes arbejde i de seneste mange år ifølge forsikredes eget udsagn har bestået i administrativt arbejde. Det er på denne baggrund PFA Pensions vurdering, at omskoling ikke er nødvendig, idet forsikrede allerede er vant til at lave administrativt arbejde. PFA Pension lægger til grund, at speciallægen i sin vurdering af forsikredes erhvervsevne alene har forholdt sig til fysisk belastende arbejde og ikke til om forsikrede kan varetage f.eks. administrativt arbejde.

Det bemærkes, at forsikrede pr. 1. juni 2016 er tilkendt førtidspension (bilag I), tilsyneladende på baggrund af vurderingen fra speciallæge i ortopædkirurgi … (bilag D) og tillæg til speciallægeerklæring (bilag E).

Det bemærkes endvidere, at forsikrede overfor speciallægen oplyser, at han ikke kan bukke sig forover, men at han ved den objektive undersøgelse er i stand til dette, speciallægen oplyser således om bevægeligheden i ryggen, at fingergulvafstanden er 15 cm.

PFA Pension bemærker, at impingementtest ved undersøgelsen er negativ.

PFA Pension har forelagt forsikredes sag for vores lægekonsulent, som er speciallæge i ortopædkirurgi. Denne vurderer, at forsikrede vil kunne arbejde mere end 20 timer om ugen med administrativt arbejde.

I tillæg til speciallægeerklæringen (bilag E) oplyser speciallægen, at forsikrede først på året [dvs. 2015] faldt ned fra en stige og landede på ryggen med forværring af sine rygsmerter til følge. PFA Pension opfordrer forsikrede til at oplyse, hvordan faldet skete, herunder hvorfor han stod på en stige.

Det er oplyst, at der er indtrådt en yderligere let forværring efter 1 ½ m dybt fald på ryggen fra et skib, omkring november 2015. PFA Pension opfordrer forsikrede til at oplyse, hvordan faldet skete, herunder hvilket skib der var tale om og i hvilken anledning han befandt sig på det.

Begrundelse for PFA Pensions 'afgørelse'
Det er PFA Pensions vurdering, at forsikredes generelle erhvervsevne ikke er nedsat med halvdelen eller mere fordi:

- Det er ikke dokumenteret ved de lægelige akter, at forsikredes erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad.
- Forsikrede ikke har knæsmerter i hvile, dvs. knægenerne er ikke til hinder for et job hvor forsikrede kan sidde ned.
- Der er ikke længere tegn på impingement i skulder, dvs. der er sket en bedring.
- Der foreligger ikke oplysninger om arbejdsprøvning.
- Forsikrede alene tager medicin mod svage smerter.
- PFA Pensions lægekonsulent, som er speciallæge i ortopædkirurgi vurderer, at forsikrede vil kunne arbejde mere end 20 timer om ugen med administrativt arbejde.
- Det er forsikrede, der har bevisbyrden for, at hans/hendes erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad.

PFA Pension gør opmærksom på, at vi ikke er bundet af afgørelser fra andre pensionsselskaber eller offentlige myndigheder, herunder afgørelsen om førtidspension."

Af brev af 23/8 2016 fra klagerens advokat til nævnet fremgår blandt andet:

"På side 4/6 fremgår det, at PFA Pension opfatter speciallægens bemærkninger således, at den forsikrede hidtil har arbejdet som [håndværker]. Det fremgår dog med al tydelighed af speciallægens undersøgelse den 07-12-2015, at min klient er udlært [håndværker] i 1976, har haft eget … i 20 år, men har kun haft administrativt arbejde de sidste 30 år. Jeg er derfor uforstående over denne påstand. Samme speciallæge skriver i brev af 29-01-2016, at ryglidelsen i praksis medfører fuldstændigt tab af erhvervsevne. Dette relaterer sig ikke til fysisk arbejde, men til det arbejde som min klient har haft de seneste 30 år.

Nederst på side 4/6 fremgår det, at det fremgår af tillæg til speciallægeerklæringen (bilag E), at speciallægen oplyser, at forsikrede første på året i 2015 faldt ned fra en stige…... Dette er efter min klients opfattelse ikke korrekt. Min klient kan have oplyst, at det er sket flere gange på en stige igennem årene på grund af voldsomme smerter, som netop fremkommer, når der opstår et vrid i ryggen, og især når ben skal bøjes samtidig. Dette står ikke i speciallægens erklæring, dette står i speciallægens brev af 07-12-15. Faldet skete fra … liggende ved … kaj.

Det er ikke korrekt, når det fremgår, at min klient (forsikrede) er faldet ned af en stige, hvorved rygsmerterne skulle være forværret. Min klient har derimod holdt sig fra stiger, fordi han netop havde svært herved, specielt fordi der i forbindelse med situationer med vrid i ryggen kan komme voldsomme smerter.

Det er dog korrekt, at min klient er faldet fra skib, ca. 1,5 mtr. ned (se speciallæge undersøgelsen dateret den 07-12-2015).

Min klient skal i den forbindelse hilse velkommen til … og besigtige skibet for de forhold, som … skal tage sig af. Da min klient skal stige ned fra skibet, skal han træde på de trin, som er indbygget i skibet, og som man skal træde på, når man skal ned. Da min klient træder ned, vrider han ryggen, og han får et pludseligt hold i ryggen, med det resultat at han ikke kan holde fast og derved falder.

Det fremgår i pkt. 2, at min klient ikke har knæsmerter i hvile. Det er oplyst, at min klient skal have liggende hvile 3-4 gange på en dag i forbindelse med udførelse af administrativt arbejde. I maj 2016 fik min klient 2 nye knæ, hvilket alene har forværret rygproblemerne.

I pkt. 3 fremgår det, at der ikke længere er tegn på impingement i skulder, dvs. at der skulle være sket en forbedring. Der er på intet tidspunkt sket forbedring i min klients skuldre, hvilket fremgår af skrivelsen fra PFA Pension.

Min klient kan ikke bruge sin højre arm til nogen form for belastning, og han har stadig smerter, og min klient får følgende smertestillende medicin hver dag:

6 panodil, 3 Ibumentin, 2 oxycodonhydroclorid lanncher depot 10 mg, 2 oxycodonhydraclorid actavis 5 mg.

Dette kan efter min klients opfattelse ikke betragtes som svage smerter.

Dertil kommer, at min klient er tilkendt førtidspension. Dette er vel og mærke sket i det offentlige system, men der ligger flere udtalelser i sagen, heraf lægeligt, hvor det fremgår, at der ikke er nogen resterhvervsevne hos min klient.

Der er således intet sted i det omhandlede materiale eller i øvrigt som indikerer, at min klient har en resterhvervsevne, tværtimod er det slået fast flere steder, at der ikke er nogen erhvervsevne tilbage."

Selskabet har i brev af 8/9 2016 til nævnet blandt andet bemærket:

"Forsikredes advokat skriver, at hun ikke mener, at speciallægens bemærkninger i tillæg til erklæringen (bilag E) skal opfattes som, at forsikrede hidtil har arbejdet som [håndværker].

PFA Pension konstaterer, at speciallægen i ortopædkirurgi i tillæg til erklæringen (bilag E) skriver 'Forsikredes ryglidelse er, som det gerne skulle have fremgået af erklæringen, i sig selv invaliderende i en sådan grad, at han har været nødt til at opgive arbejdet som [håndværker].'

Det er PFA Pensions vurdering, at dette ikke kan læses på anden måde, end at speciallægen har forholdt sig til forsikredes erhvervsevne som [håndværker]. Vi må gå ud fra, at speciallægen havde skrevet 'administrativt arbejde', hvis det var det han mente.

Efterfølgende skriver speciallægen i tillæg til erklæringen (bilag E) at 'Han har været i …sbranchen i 43 år og vil som nu …-årig næppe være kandidat til omskoling. Ryglidelsen medfører derfor i praksis fuldstændigt tab af erhvervsevne.'

Speciallægen forholder sig således til forsikredes arbejde i …sbranchen gennem 43 år og forsikredes alder som parametre i forhold til, om han er kandidat til omskoling.

Forsikredes advokat oplyser, at forsikrede har fået 2 nye knæ i maj 2016 og at dette har forværret rygproblemerne. PFA Pension beder forsikredes advokat fremlægge journal vedrørende operationerne og det efterfølgende forløb frem til nu, da dette er nye oplysninger i sagen og da resultatet i form af en forventet positiv indvirkning på knæsmerterne også er af relevans for sagen. Vi beder endvidere forsikredes advokat om at fremlægge dokumentation for de påståede forværrede rygsmerter.

Forsikredes advokat oplyser endvidere, at forsikrede udover Panodil og Ibumetin, som er oplyst i speciallægeerlæringen, også tager oxycodonhydroclorid. PFA Pension beder forsikredes advokat fremlægge dokumentation for hvem der har udskrevet denne medicin og hvornår og på hvilken baggrund det er sket, f.eks. i form at udskrift af hospitalsjournal. PFA Pension går ud fra, at det er nyt, at forsikrede tager oxycodonhydroclorid, eftersom der ikke er oplysninger om dette i speciallægeerklæringen.

Som nævnt i vores brev af 15. juli 2016 er tilkendelsen af førtidspension tilsyneladende sket på baggrund af vurderingen fra speciallæge i ortopædkirurgi … (bilag D) og tillæg til speciallægeerklæring (bilag E) og hvori der efter PFA Pensions vurdering er tale om en erhvervsevnevurdering i forhold til arbejde som [håndværker]."

Klagerens advokat har i brev af 26/9 2016 til nævnet blandt andet anført:

"Det synes at fremgå at PFA stadig har den holdning at min klient har arbejdet som [håndværker]. Jeg må på ny slå fast at min klient ikke har arbejdet som [håndværker] i mere end 30 år, men alen administrativt arbejde som direktør på … Dette fremgår således på side 1 i brev af 07.12.2015 fra …

Min klient kan ikke fremlægge yderligere dokumentation for de forværrede rygsmerter, ud over min klients udsagn herom. Min klient har været indlagt på … Ryg og gigt center i perioden 07.12.2015-12.01.2016. I den forbindelse fik min klient ordineret Tramadol 150 mg depot piller der skulle tages to gange dagligt. Denne medicin blev taget indtil knæoperationen fandt sted, hvor medicin istedte blev ændret til Oxycodonhydroclorid.

Der vedlægges journal fra Sygehus … sam t oplysninger om medicinen. Der vedlægges desuden medicinerkort, som ikke er opdateret siden 17.06.2016 af egen læge …"

I selskabets brev af 12/10 2016 til nævnet er det blandt andet noteret:

"PFA Pension har hverken i sit brev af 15. juli eller 8. september 2016 givet udtryk for det synspunkt, at forsikrede har arbejdet som [håndværker] i de senere år.

Det vi har påpeget er speciallægens misforståelse i bilag E: 'Forsikredes ryglidelse er, som det gerne skulle have fremgået af erklæringen, i sig selv invaliderende i en sådan grad, at han har været nødt til at opgive arbejdet som [håndværker]. Han har arbejdet i …sbranchen i 43 år og vil som nu …-årig næppe være kandidat til omskoling.'

Denne udtalelse kan vanskeligt opfattes på anden måde end at speciallægen har fået det indtryk, at forsikrede har arbejdet som [håndværker] og har måtte opgive dette arbejde pga. sine gener. Og denne misforståelse fra speciallægens side har givet anledning til, at speciallægens konklusioner vedr. forsikredes erhvervsevne bygger på et faktuelt forkert grundlag.

Da forsikrede i de senere år har arbejdet med administrativt arbejde, er det PFA Pensions vurdering, at omskoling ikke er nødvendig.

PFA Pension noterer sig, at forsikrede ikke kan dokumentere en forværring i sine rygsmerter.

PFA Pension vurderer, at forsikrede er berettiget til udbetaling af tab af erhvervsevne i en lukket periode i forbindelse med knæoperationen. Vi udbetaler derfor fuldt tab af erhvervsevne fra den 4. maj 2016, hvor forsikrede fik indsat proteser i begge knæ og frem til den 1. juni 2016. Det er vores vurdering, at forsikrede fra dette tidspunkt igen vil være i stand til at varetage administrativt arbejde på mere end halv tid, når der er skånehensyn i form af mulighed for at arbejde hjemmefra.

Konklusion
PFA Pension fastholder, at forsikredes generelle erhvervsevne ikke er nedsat med halvdelen eller mere i et job, hvor der tages hensyn til hans skånebehov ifht. ryg-, skulder- og knæbelastende arbejde. Dog udbetales fuld tab af erhvervsevne i en lukket periode fra den 4. maj 2016 til den 1. juni 2016 i forbindelse med forsikredes knæoperation."

Nævnet har modtaget en kopi af sagens bilag, og et uddrag heraf gengives nedenfor.

I en lægeattest til selskabet af 17/10 2015 har klagerens praktiserende læge noteret, at klageren har slidgigt i ryg og knæ, og at han kan arbejde 1-3 timer dagligt. I udtalelse af 19/10 2015 til selskabet har lægen supplerende oplyst:

"Det drejer sig om en nu …-årig mand der er uddannet [håndværker]. De sidste 25 år har han primært varetaget administrative opgaver fordi han fik tiltagende problemer med ryggen.
Han blev opereret for discusprolaps i 2001 (… Sportsklinik) med god effekt i 6 uger.
Forsøgte året efter at blive opereret på ny, men fik afslag.
Har siden haft problemer med ryggen og har kun kunnet klare sit arbejde ved at holde flere pauser i løbet af dagen, hvor han har været hjemme og ligge.
Faldt først på året ned fra en stige og landede på ryggen med forværring af sine rygsmerter til følge.
Har løbende gået ved fysioterapeut og kiropraktor.

Fik i 1999 artroskopi af ve. knæ (kikkertundersøgelse)(… Sportsklinik), med reperation af med. menisk læsion (skade i den indvendige bruskskive), revision af bruskskade bag på patella (knæskallen) og fjernelse af synovit (irriterede slimhinder).

Han fik 20-11-13 foretaget laparoskopisk gastric bypass ('fedme operation') (… Kir Gastro. afd. …) med godt 40 kg. vægttab til følge. Havde håbet at det havde afhjulpet gener, så han kunne fortsætte med sit arbejde, men dette viste sig ikke at være tilfældet.

Han begyndte i 2014 at få problemer med hø. skulder efter et tungt løft. Ultralydundersøgelse viste ikke tegn til alvorligere skade, men gav mistanke om let indklemningssyndrom. Har også gået ved fysioterapeut for dette."

I en ortopædkirurgisk speciallægeerklæring af 7/12 2015 er det blandt andet angivet:

"**Øvrige sygdomme:** Gennemgik 2013 vellykket gastric bypass. Tabte efterfølgende 43 kg, og sukkersyge og forhøjet blodtryk forsvandt: Knæ-rtg. i år har vist bilat,, svær, medial gonartrose, og der er belastningsrelaterede smerter i begge knæ, især det højre. Fra 2014 symptomer på højresidigt subakromialt impingement, idet UL ikke skal have vist nogen egentlig cuff-skade. Han kan 'leve med' knæ- og skuldersymptomerne.
…
Medicin: Panodil og Ibumetin p.n.

Socialt: Udlært [håndværker] 1976. Har haft eget … de sidste 20 år, men kun haft administrativt arbejde de seneste 30 år. Arbejder ikke længere, idet han afhændede … per 31.03.15, da han p.g.a. ryggen ikke længere klarede arbejdet.

Aktuelle: Spontant opståede rygsmerter siden 15-års alderen. Blev p.g.a. skær ryg (skoliose) kasseret til session. Gennemgik 2001 operation for venstresidig lumbal diskusprolaps med god virkning i kun 6 uger. Har lige siden lidt af lændesmerter, som er tiltaget de seneste 3 år. En yderligere let forværring er indtrådt efter 1½ m dybt fald på ryggen fra et skib.
…
Klager: Altid hvilesmerter i lænden ledsaget af smerter i endebalder, hø. 2. og 3. tå og i ve. 2.-5. tå. Har det værst i siddende stilling, men kan heller ikke stå op i længere tid ad gangen. Skal ned og ligge 3-4 x dgl., idet han har det bedst i liggende stilling. Må dog hver nat op et par gange at gå lidt rundt. Herudover har han det bedst, når han hyppigt kan skifte mellem gåen og silden. Kan ikke bukke sig forover, dreje sig til siden eller udføre tungere løft. Kan gå 1-2 km, hvorefter der indtræder tiltagende rygsmerter med udstråling til især ve. ben og fod. Cykler lidt og klarer kortere bilture. Ingen føleforstyrrelser. Ingen problemer med vandladning og defækation. Går til behandling i … Rygcenter.

Objektiv undersøgelse: God almentilstand: Virker ikke smertepåvirket. Psyke upåfaldende. Højde 167 cm, vægt 103 kg. Let halten på ve. ben. Bilat. moderat genu varum, mest udtalt på ve. side, hvilket medfører 1 cm's sænkning af ve. bækkenhalvdel. Normalt udseende fødder.
Låromfang 52 cm hø., 49 cm ve., lægomfang 43½ cm hø., 43 cm ve. Ingen varicer eller perifere ødemer. Bilat. puls i a. dorsalis pedis.
Let dekstrokonveks torakal og sinistrokonveks lumbal skoliose med 2 cm's oprykning af hø. skulder. Moderat øget torakal kyfose. 13 cm lang midtliniecikatrice over den nederste del af lændhvirvelsøjlen. Ingen ømhed over eller langs columna eller over SI-led.
Bevægelighed i col. thoracolumbalis: FGA 15 cm, rotation 30 gr, hø. og ve., sidefældning 10 gr. hø. og ve. med moderat smerteudløsning i alle yderstillinger. Laseques og Patricks test bilat. neg. Ingen føleforstyrrelser i perineum eller på underekstremiteterne. Normale akillessenereflekser. Patellarsenerefleksen mangler bilat. Normal kraft i tæerne.
Let påvirket bevægeligehed i hø. skulder med pos. impingementtest. Begge knæled artroseprægede med god bevægelighed.

Normal bevægelighed albue-, hånd-, finger-, hofte- og ankelled.

Resumé og konklusion: …-årig [håndværker] med omkring 45 års anamnese på kronisk og progredierende degenerativ ryglidelse, som har ført til førtidig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Der er overensstemmelse mellem anamnese, klager og aktuelle, kliniske fund. Udover fysioterapi er der ingen behandlingsmuligheder."

I et kommunalt journalnotat af 28/1 2016 er det noteret, at klagerens praktiserende læge har udtalt, at han ikke tror, at der er en resterhvervsevne tilbage hos klageren.

Speciallægen i ortopædkirurgi har i udtalelse af 29/1 2016 til selskabet yderligere udtalt:

"Forsikredes ryglidelse er, som det gerne skulle have fremgået af erklæringen, i sig selv invaliderende i en sådan grad, at han har været nødt til at opgive arbejdet som [håndvær-

ker]. Han har arbejdet i …sbranchen i 43 år og vil som nu …-årig næppe være kandidat til omskoling. Ryglidelsen medfører derfor i praksis fuldstændigt tab af erhvervsevne.
…

- Faldet på ryggen fra et skib fandt sted omkring nov. 2015. Ved en forløftning juni eller juli 2015 mærkede han, at noget sprang i hø. skulder. Ultralydsundersøgelse af hø. skulder på privatklinik i … herefter skal have vist normale forhold.
- Forsikrede kan sidde ned på en stol, gå og cykle 1/2 time ad gangen. Han kan stå op 1 time ad gangen. Bilkørsel klares også 1 time ad gangen.
- Han skal ned at ligge 1/2-1 time 3-4 x dgl.
- Han kan ikke løfte mere end 10 kg.

Ovenstående begrænsninger i livsførelsen kan tilskrives ryglidelsen, fraset gangbesværet, som til dels skyldes belastningsrelaterede smerter på indersiden af knæene. Ve. knæ er værst. Der er ingen knæsmerter i hvile. Han kan ikke kravle eller sidde på hug. Symptomerne begyndte uden forudgående traume i ve. knæ år 2000. Artroskopi af ve. knæ på privatklinik i … 2000 skal have påvist skader i menisk og ledbrusk. Symptomerne i hø. knæ er tilkommet spontant for et par år siden.

Objektivt: Overarmsomfang 33 cm hø., 34½ cm ve., underarmsomfang 30 cm bilat., mellemhåndsomfang23 cm bilat. Hø. Skulder er oprykket 3 cm, men der er ingen synlig muskelatrofi omkring skuldrene. Ingen palpationsømhed omkring disse. AC- og SC-led upåfaldende.

Aktiv skulderbevægelighed med frit skulderblad: ekst.-fleks. 40/0/150 hø., 40/0/160 ve., abd.-add. 130/0/30 hø., 160/0/30 ve., udad-indadrot. 45/0/90 hø., 70/0/90 ve. med smerteudløsning i hø. skulder i yderstillingerne. Med fikseret skulderblad er den passive abduktion 7o gr. hø., 90 gr. ve. Med begge hænder nås nakken, modsatte sides skulder og Th12. Ingen ledskurren. Impingement- og cross over test neg.
Knæ: Omfang 421/2 cm hø., 41 cm ve., idet der er let såvel kapselsvulst som ansamling i hø. knæ. På bagsiden af ve. knæ palperes en mindre Baker-cyste. Ingen palpationsømhed. Ingen retropatellar ømhed eller skurren. Ingen skuffe- eller sideløshed. Menisktest neg. Bevægelighed 0/2/105 hø., 0/2/100 ve. med smerteudløsning i begge knæ ved fuld fleksion, men uden sikker ledskurren. Rtg. af begge knæ 14.09.15 viser bilat. uden sideforskel patellofemoral artrose og udtalt medial artrose i form af udslettet medial ledspalte.
Der er ingen påviselig sideforskel i styrken af skulder-, overarms-, underarms, lår- eller lægmuskulatur. Håndtrykskraft målt med dynamometer 5o kg hø., 52 kg ve.
Resumé og konklusion: I tillæg til den tidligere beskrevne invaliderende ryglidelse foreligger der svær varusartrose i begge knæ med påvirkning af gangfunktionen. Afhængigt af smerteniveauet vil implantation af en knæprotese være løsningen for begge knæs vedkommende, men forsikrede føler sig ikke klar til dette endnu. I hø. skulder foreligger der formentlig en rift i eller overrivning af rotatorcuffen, som ikke kræver behandling."

I et kommunalt journalnotat af 16/2 2016 er det blandt andet anført:

"**samtale med speciallæge**

ut. har d.d. talt med speciallæge …, idet han har udarbejdet en speciallægeerklæring dateret den 7. december 2015.
ut forespørgsel er om det er lægeligt forsvarligt at skulle afprøve [klagerens] arbejdsevne dg dermed iværksætte en praktik.

> … oplyser at han har udarbejdet et tillæg, dateret den 29. janaur 2016, hvori han skulle skrive at han ikke vurderer at [klageren] har en erhvervsevne tilbage. Lægen oplyser at [klageren] er slidt op.
>
> Han oplyser at bare alene ryglidelsen gør at han er uarbejdsdygtig."

I en genoptræningsplan af 9/5 2016 er det noteret, at klageren den 4/5 2016 blev indlagt og fik indsat kunstige knæled i begge knæ.

Ved tilkendelse af førtidspension i brev af 17/5 2016 til klageren har kommunen blandt andet anført, at "Det vurderes ud fra dine lægelige forhold, at din arbejdsevne ikke kan forbedres. Dine ressourcer og barrierer i forhold til arbejdsmarkedet er redegjort i din rehabiliteringsplan, hvor det i konklusionen er fagligt begrundet, at det ikke findes muligt at opnå beskæftigelse, ej heller på særlige vilkår".

Af klagerens medicinkort fremgår blandt andet, at der i forbindelse med knæoperationen i maj 2016 blev udskrevet smertestillende medicin mod stærke smerter. Det fremgår ikke, at der forud herfor var udskrevet tilsvarende medicin.

I forsikringsbetingelserne hedder det blandt andet:

> "**Grundlag for udbetaling**
>
> **Generel erhvervsevnenedsættelse**
> § 8. Begrebet generel erhvervsevne er grundlaget for vurderingen af, om forsikrede er berettiget til forsikringsydelser ved nedsættelse af erhvervsevnen.
>
> Stk. 2. Ved generel erhvervsevne forstås evnen til at arbejde som almindelig fuldtidsbeskæftiget ikke blot i forsikredes nuværende eller tidligere erhverv, men i alle erhverv.
>
> Stk. 3. Retten til forsikringsydelse indtræder, når forsikredes generelle erhvervsevne alene af helbredsmæssige årsager som følge af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til højst henholdsvis en tredjedel eller halvdelen af den fulde erhvervsevne. Forsikredes indtægt efter erhvervsevnenedsættelsen må derudover ikke overstige en tredjedel respektive halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse, anciennitet og alder.
>
> Stk. 4. PFA Pension vurderer, hvor meget den generelle erhvervsevne er nedsat. Vurderingen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til forsikredes tidligere og nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse. Vurderingen er uafhængig af tilkendelse af offentlig førtidspension og andre offentlige ydelser. Ved bedømmelsen af nedsættelsen af erhvervsevnen er det uden betydning, om forsikrede på grund

af situationen på arbejdsmarkedet ikke er, eller efter revalidering ikke vil være, i stand til at få arbejde.

Stk. 5. For studerende vurderer PFA Pension udelukkende, og uanset § 8, stk. 3, hvorvidt den studerendes evne til at arbejde som fuldtidsbeskæftiget i et job til mindstelønnen nedsættes i forsikringstiden til en tredjedel alene af helbredsmæssige årsager som følge af sygdom eller ulykkestilfælde. Det samme gælder i perioden efter afsluttet studieforløb, indtil den studerende har været i fast job i 6 måneder.

Stk. 6. Retten til fuld forsikringsydelse indtræder, når forsikredes generelle erhvervsevne i forsikringstiden på grund af sygdom eller ulykkestilfælde nedsættes til en tredjedel eller derunder af den generelle erhvervsevne, og forsikredes indtægt er tilstrækkelig lav, jf. stk. 3.

Stk. 7. Er den generelle erhvervsevne i forsikringstiden på grund af sygdom eller ulykke nedsat til mellem en tredjedel og halvdelen af den fulde generelle erhvervsevne, og er den forsikredes indtægt tilstrækkelig lav, er forsikrede berettiget til halv forsikringsydelse. Den anden halvdel af forsikringen kan videreføres mod fortsat præmiebetaling.

Stk. 8. Forsikrede har ikke ret til udbetaling af forsikringsydelse under ansættelse i en stilling, der finansieres helt eller delvist af det offentlige som følge af nedsat erhvervsevne, medmindre den generelle erhvervsevne er nedsat til halvdelen af den fulde erhvervsevne, og forsikredes indtjening (summen af arbejdsindtægt og eventuelle sociale og andre offentlige ydelser og tilskud) er nedsat til halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse, anciennitet og alder.

Midlertidig udbetaling ved fagrelateret erhvervsevnenedsættelse
§ 9. Denne gruppeforsikring omfatter midlertidig dækning ved fagrelateret erhvervsevnenedsættelse. Dækningen gælder dog ikke for studerende.

Stk. 2. Ved fagrelateret erhvervsevnenedsættelse forstås forsikredes erhvervsevne inden for forsikredes fagområder, såvel nuværende som tidligere. Det er således ikke forsikredes nuværende konkrete arbejdsfunktion, men hele det eller de fagområder, som forsikrede har eller har haft beskæftigelse eller uddannelse inden for, som PFA Pension vurderer erhvervsevnenedsættelsen ud fra.

Stk. 3. Retten til fuld forsikringsydelse indtræder, når forsikredes fagrelaterede erhvervsevne i forsikringstiden på grund af sygdom eller ulykkestilfælde nedsættes til en tredjedel eller derunder af den fulde fagrelaterede erhvervsevne. Forsikredes indtægt efter erhvervsevnenedsættelsen skal tilsvarende være nedsat til mindst en tredjedel af indtægten før erhvervsevnenedsættelsen.

Stk. 4 Nedsættes den fagrelaterede erhvervsevne i forsikringstiden på grund af sygdom eller ulykkestilfælde til mellem en tredjedel og halvdelen af den fulde fagrelaterede erhvervsevne, er forsikrede berettiget til halv forsikringsydelse. Forsikredes indtægt efter erhvervsevnenedsættelsen skal tilsvarende være nedsat til mindst halvdelen af indtægten før erhvervsevnenedsættelsen.

Stk. 5. Udbetaling ved fagrelateret erhvervsevnenedsættelse finder sted fra den dag, den fagrelaterede erhvervsevnenedsættelse har varet uafbrudt i tre måneder, og forsikredes indtægt er nedsat med henholdsvis totredjedele eller halvdelen. Hvis betingelserne for

midlertidig udbetaling ved fagrelateret erhvervsevnenedsættelse er opfyldt, udbetales der udelukkende denne forsikringsydelse.

Stk. 6. Der kan maksimalt ske udbetaling ved fagrelateret erhvervsevnenedsættelse i en periode på op til seks måneder. Herefter kan der alene ske udbetaling, hvis forsikredes generelle erhvervsevne er nedsat, jf. § 8."

Nævnet udtaler:

Klageren der er født i 1950'erne er pr. 1/6 2016 tilkendt førtidspension på grund af smerter i ryg, knæ og skulder. Det fremgår af sagen, at han er håndværksuddannet, men at han i mange år kun har arbejdet administrativt med drift af sin egen virksomhed, som han afhændede på grund af sygdom i august 2015.

Selskabet har ydet dækning for tab af fagspecifik erhvervsevne i perioden fra 27/11 2015 til 1/6 2016. Selskabet har herefter standset udbetalingen af ydelserne med henvisning til, at klagerens generelle erhvervsevne hverken er nedsat med 2/3 eller 1/2.

Klagerens praktiserende læge har i udtalelse af 19/10 2015 til selskabet oplyst, at klageren gennem 25 år har haft tiltagende problemer med ryggen, og at han i 2001 blev opereret for en diskusprolaps. Han havde fortsat gener i ryggen og kunne kun passe sit arbejde ved at holde flere pauser i løbet af dagen. Det fremgår videre, at han i starten af 2015 faldt ned af en stige. Han var i 1999 blevet opereret i venstre knæ, og i 2014 begyndte han at få gener i højre skulder, dog viste en ultralydsundersøgelse ikke tegn på en alvorlig skade.

En speciallæge i ortopædkirurgi har i en erklæring af 7/12 2015 noteret, at klageren altid har hvilesmerter i lænden, balder og tæer. Han har det værst i siddende stilling, ligesom han ikke kan stå op længere tid ad gangen. Det er noteret, at han ikke kan bukke sig fremover, dreje sig til siden eller udføre tungere løft. Ved en objektiv undersøgelse er det blandt andet noteret, at han ikke virker smertepåvirket, at finger/gulv-afstand er 15 cm, og der er moderat smerteudløsning i alle yderstillinger. Det blev noteret, at knæleddene var artroseprægede med god bevægelighed. Speciallægen fandt, at der var overensstemmelse mellem sygehistorien, klagerne og de kliniske fund.

Den ortopædkirurgiske speciallæge har i notat af 29/1 2016 supplerende noteret, at klageren ikke har knæsmerter i hvile, at der ikke er påviselig forskel i styrken fra venstre til højre side i forhold til skulder-, overarms-, underarms-, lår- eller lægmuskulatur. Han har noteret, at klagerens ryglidelse i sig selv er invaliderende i en grad, hvor han har været nødsaget til at opgive sit håndværksmæssige erhverv, og han er næppe kandidat til omskoling. Speciallægen konkluderer, at der i tillæg til den invaliderende ryglidelse foreligger svær artrose i begge knæ med påvirkning af gangfunktionen. Det fremgår af sagen, at klageren i maj 2016 blev opereret og fik indsat proteser i begge knæ.

Klagerens praktiserende læge har ved en samtale med kommunen den 28/1 2016 oplyst, at han ikke tror, at der er en resterhvervsevne tilbage.

Tilsvarende har speciallægen i ortopædkirurgi ved en telefonsamtale med kommunen den 16/2 2016 oplyst, at han vurderer, at klageren ikke har en resterhvervsevne tilbage, da han er slidt op. Han har videre oplyst, at ryglidelsen alene gør, at han er uarbejdsdygtig.

Selskabet har anført, at speciallægens vurdering af, at klagerens resterhvervsevne er udtømt, er baseret på hans håndværksmæssige virke og ikke hans virke med administrativt arbejde, og at der således ikke er behov for omskoling. Selskabet har anført, at det ikke er bevist, at klageren ikke ville kunne arbejde på mere end halv tid i et administrativt job.

Nævnet finder det efter en gennemgang af sagen godtgjort, at klagerens generelle erhvervsevne efter den 1/6 2016 er nedsat med halvdelen eller derover. Nævnet har blandt andet lagt vægt på oplysningerne om klagerens rygsmerter, udtalelserne fra klagerens praktiserende læge og speciallægen til kommunen om, at der ikke er nogen resterhvervsevne, og at speciallægen har fundet overensstemmelse mellem klagerens gener og de objektive fund. Nævnet har også lagt vægt på, at kommunen ikke har fundet anledning til at iværksætte arbejdsprøvninger af klageren på baggrund af de lægelige oplysninger om hans tilstand samt klagerens alder.

15. 89516

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Selskabet, PFA Pension, skal anerkende, at klagerens generelle erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen efter den 1/6 2016 og skal yde dækning i overensstemmelse hermed. Forfaldne beløb skal forrentes efter forsikringsaftalelovens § 24.

Klagegebyret tilbagebetales.

Peter Thønnings